

บทที่ 1

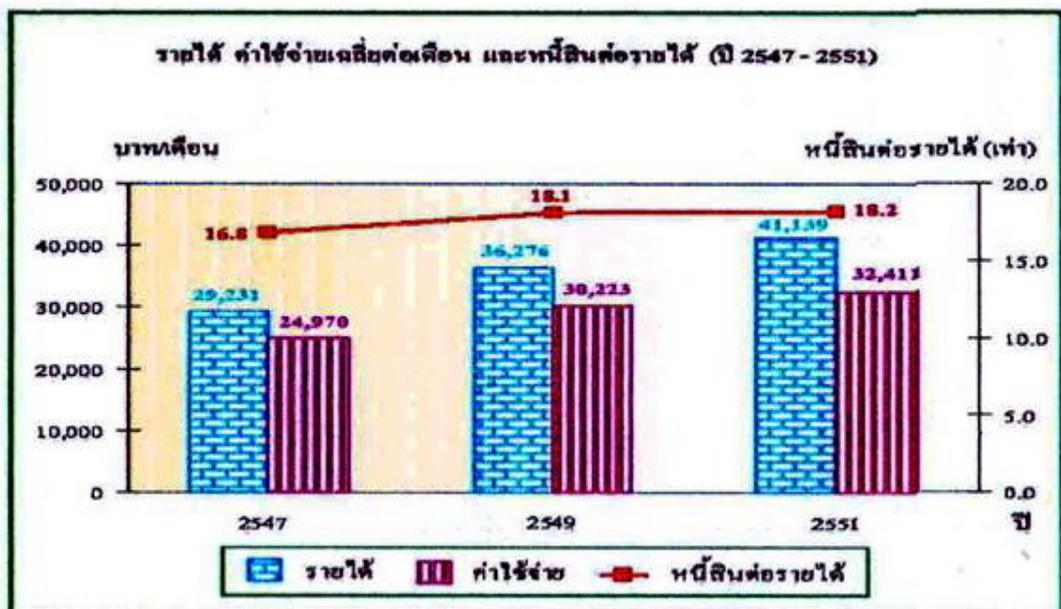
บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันหนี้สินของข้าราชการพลเรือนสามัญมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้หลายฝ่ายเกิดความกังวลว่าหนี้สินของข้าราชการพลเรือนสามัญที่สูงขึ้นนี้จะนำไปสู่ปัญหาภาวะเศรษฐกิจในอนาคตได้ เนื่องจากข้าราชการพลเรือนสามัญเป็นส่วนหนึ่งของภาคครัวเรือนซึ่งเป็นหน่วยทางเศรษฐกิจที่มีจำนวนมาก และเป็นหน่วยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งสำนักงานสถิติแห่งชาติได้ทำการเปรียบเทียบรายได้ ค่าใช้จ่าย และหนี้สินต่อรายได้ ปี 2547-2551 พบว่า ครอบครัวข้าราชการมีรายได้เฉลี่ยสูงกว่าค่าใช้จ่าย และพบว่า รายได้และค่าใช้จ่ายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น กล่าวคือ รายได้เพิ่มจาก 29,231 ในปี 2547 เป็น 41,139 ในปี 2551 และค่าใช้จ่ายเพิ่มจาก 24,970 เป็น 32,411 ตามลำดับ

ภาพที่ 1.1

สัดส่วนรายได้ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน และหนี้สินต่อรายได้ (ปี 2547 – 2551)

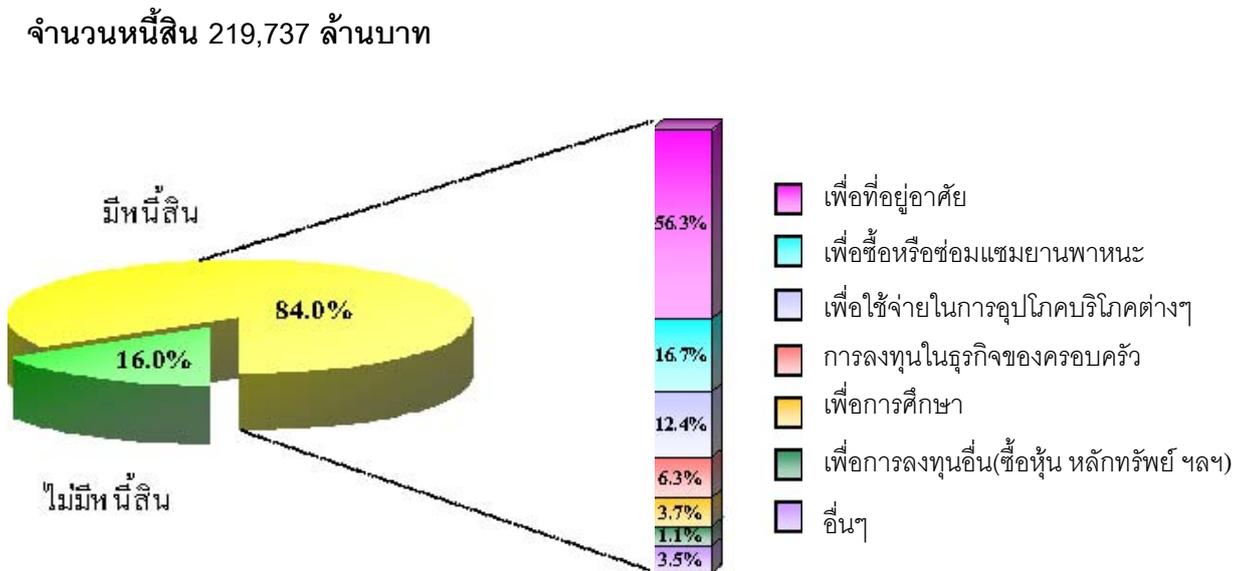

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ถึงแม้ว่าครอบครัวข้าราชการจะมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน แต่ก็ยังมีอัตราหนี้สินต่อรายได้สูงขึ้นทุกปี เพราะในปี 2551 ข้าราชการพลเรือนสามัญมีหนี้สิน 84 % อีก 16 % ไม่มีหนี้สิน เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง โดยเฉพาะการก่อหนี้เพื่อที่อยู่อาศัย 56.3 % มากที่สุด รองลงมา คือ ซื้อหรือซ่อมแซมยานพาหนะ 16.7 % การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค 12.4 % การลงทุนในธุรกิจของครอบครัว 6.3 % เพื่อการศึกษา 3.7 % เพื่อการลงทุนอื่น เช่น ซื้อหุ้น 1.1 % และอื่นๆ อีก 3.5 % ตามลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 1.2

ภาพที่ 1.2

ร้อยละของครอบครัวข้าราชการ จำแนกตามจำนวนเงินที่เป็นหนี้ และวัตถุประสงค์ของการมีหนี้ (ปี 2551)

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากการสำรวจการเปรียบเทียบรายได้ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครอบครัวที่มีหนี้ ปี 2549-2551 พบว่า รายได้ ค่าใช้จ่ายและหนี้สินที่เพิ่มขึ้นจากปี 2549 โดยหนี้สินมีอัตราการเพิ่มขึ้นมากกว่ารายได้และค่าใช้จ่าย คือ หนี้สินเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.8 ต่อปี ขณะที่รายได้และค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.5 และ 3.6 ตามลำดับ หากพิจารณาตามระดับตำแหน่งแล้วพบว่า ข้าราชการระดับ 1-2 มีรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายทั้งในปี 2549 และปี 2550 ทำให้ต้องมีการก่อหนี้ เพื่อให้ตนสามารถดำรงชีพอยู่ได้ แต่ข้าราชการระดับ 3-5 มีรายได้เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย แต่ก็มีหนี้สินเฉลี่ยต่อครอบครัวสูงขึ้นเช่นกัน ดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1
เปรียบเทียบรายได้ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนหนี้สินเฉลี่ย ปี 2549 - 2551

ระดับ ตำแหน่ง	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน			ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน			หนี้สินเฉลี่ยต่อครอบครัวที่มีหนี้			ร้อยละของ ค่าใช้จ่ายต่อรายได้ ¹	
	2549	2551	ร้อยละ ของการ เปลี่ยนแปลง ลง ต่อปี	2549	2551	ร้อยละ ของการ เปลี่ยนแปลง ต่อปี	2549	2551	ร้อยละ ของการ เปลี่ยนแปลงต่อปี	2549	2551
รวมทุกระดับ	36,276	41,139	6.5	30,223	32,411	3.6	657,449	749,771	6.8	83.3	78.8
ระดับ 1 - 2	13,497	15,688	7.8	13,974	16,036	7.1	247,608	277,040	5.8	103.5	102.2
ระดับ 3 - 5	26,641	29,701	5.6	24,607	26,123	3.0	539,863	614,109	6.7	92.4	88.0
ระดับ 6 - 8	44,388	48,059	4.1	35,010	36,307	1.8	772,699	847,003	4.7	78.9	75.5
ระดับ 9 - 11	118,324	120,145	0.8	81,192	74,515	-4.2	1,311,310	1,462,525	5.6	68.6	62.0

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากปัญหาดังกล่าว อาจมีสาเหตุมาจากที่ข้าราชการส่วนใหญ่มีการกู้ยืมเงินเพื่อนำมาอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวันมากขึ้น ประกอบกับในปี 2551 ราคาสินค้าและราคาน้ำมันปรับตัวเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ข้าราชการต้องแบกรับภาระค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายในการกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยการลดอัตราดอกเบี้ยลง มีผลให้ข้าราชการส่วนใหญ่เลือกที่จะกู้ยืมมากขึ้น เพื่อนำเงินมาใช้จ่ายหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะข้าราชการกรุงเทพมหานครที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร จึงมีนโยบายช่วยเหลือข้าราชการกรุงเทพมหานคร โดยออกโครงการบ้านยืม¹ เพื่อช่วยเหลือข้าราชการที่มีรายได้น้อย ไม่มีเงินก้อน และไม่มีเงินเก็บ มีโอกาสมีบ้านเป็นของตนเอง ราคาไม่แพง พร้อมสิทธิการผ่อนชำระระยะยาว ดอกเบี้ยต่ำให้แก่ข้าราชการกรุงเทพมหานคร เพื่อช่วยเหลือปัญหาหนี้สินที่เพิ่มสูงขึ้น ผู้ศึกษาจึงให้ความสนใจในการศึกษาปัญหาหนี้สินของข้าราชการ โดยเฉพาะข้าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ใหญ่ มีข้าราชการเป็นจำนวนมาก และเพื่อได้ทราบปัญหาที่แท้จริงไว้ใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไป

¹ โครงการบ้านยืม ดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ก , น. 77.

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสถานะทางการเงินและสภาพหนี้สินของข้าราชการกรุงเทพมหานครในสังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน สำนักงานเขตทวีวัฒนา และสำนักงานเขตบางกอกน้อย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณเงินกู้ยืมของข้าราชการกรุงเทพมหานครในสังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน สำนักงานเขตทวีวัฒนา และสำนักงานเขตบางกอกน้อย

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้มุ่งเน้นศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการกรุงเทพมหานคร 3 สำนักงานเขตจำนวน 410 คน ประกอบด้วย สำนักงานเขตตลิ่งชัน 133 คน สำนักงานเขตทวีวัฒนา 145 คน และสำนักงานเขตบางกอกน้อย 132 คน

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงสถานะทางการเงิน สภาพหนี้ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดหนี้ และการเลือกแหล่งสินเชื่อของข้าราชการกรุงเทพมหานครในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สำนักงานเขตทวีวัฒนา และสำนักงานเขตบางกอกน้อย
2. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้บังคับบัญชาในการกำหนดนโยบายการจัดค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสมให้แก่ข้าราชการกรุงเทพมหานครตามสถานะเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน